

Caracterizarea Vitoriei Lipan din opera Baltagul scrisa de Mihail Sadoveanu

Nu credem ca in cadrul romanului tema justitiei ocupa un loc restrans si ca este mai importanta implinirea ritualului. Ce sens ar mai avea atunci descoperirea si pedepsirea ucigasilor? Punctul culminant al actiunii este pla-sat in scena parastasului, unde Vitoria Lipan conduce din fundal, cu inteligenta si tenacitate, ancheta spre deznodamantul care aduce moartea asasinului.

La manastire, Vitoria "saluta pe sfinti cu mare infrangere" si o vedem "asteptand umilita". La prefectura din Piatra are "infatisare incrunzata si dusmanoasa", sotiei lui Iorgu Vasiliu ii raspunde cu "umilinta", in timpul convorbirii cu subprefectul "statea umilita". Cei din Suha gandesc ca "muirea asta straina umbla cu pilde si rautati". Aceasta umilinta si indarjire muta in magazineaza o mare sete de razbunare.

Femeia are aceste reactii, fiindca legile nescrise ale demnitatii nu au fost respectate. Energia ei sufleteasca este mobilizata in numele dreptatii. Mandatul ei este etic. Ucigasul trebuie eliminat, caci a incalcat normele morale ale colectivitatii. Vitoria Lipan este un personaj justitiar.

Poate fi considerata, in acelasi timp, o eroina tragica, ea fiind un caracter cristalizat care are ca dominanta statornicia, consecventa. Pentru G. Calinescu, Vitoria este "un Hamlet feminin". Pe de alta parte, nu ar fi "o individualitate, ci un exponent al spetei" (Istoria literaturii romane...).

In lucrarea Mihail Sadoveanu. Fascinatia tiparelor originare, Constantin Ciopraga aminteste ca aceasta munteanca in magazineaza experienta milenara a unei lumi de pastori, ea descifreaza psihologia oamenilor, citeste semnele timpului, in conceptia ei despre lume, traditiile au un rol hotarator. Eroina se individualizeaza printr-o serie de virtuti: frumusete, demnitate, inalt caracter, statornicie morala, inteligenta, perseverenta, fiind apriga, indarjita.

Vitoria Lipan posedea si atributele eroului homeric. In cazul acestui tip uman, miscarea sufleteasca urmareste ritmul naturii, se conformeaza unor forte ce o transcend. Universul sadovenian este supus ritmicitatii cosmice. Vitoria Lipan se calauzeste dupa semne existente in natura si pe chipurile oamenilor, mentalitatea sa este arhaica in actiunile pe care le intreprinde, cautarea si descifrarea sunt subordonate unui scop justitiar, pentru ca a fost calcata legea nescrisa a colectivitatii. In descoperirea adevarului dovedeste inteligenta, tenacitate, luciditate, forta de stapanire si devotament in implinirea traditiei.